ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr. A420208121
Lietas arhīva Nr. AA43-0142-23/4
ECLI:LV:ADAT:2023:0207.A420208121.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2023.gada 7.februārī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Roze Paegle,
tiesneses Irina Kaļiņina un Santa Liniņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA "Guard services" pieteikumiem par labvēlīgu administratīvo aktu izdošanu, ar kuriem SIA "Guard services" tiktu piešķirts atbalsts par dīkstāvi un atbalsts algu subsīdijai tās darba ņēmējiem par 2021.gada aprīli, kā arī atbalsts par dīkstāvi par 2021.gada maiju un jūniju, sakarā ar SIA "Guard services" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 5.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja SIA "Guard services" vērsās Valsts ieņēmumu dienestā (turpmāk – VID) ar iesniegumiem, lūdzot piešķirt atbalstu par dīkstāvi un atbalstu algu subsīdijai tās darba ņēmējiem par 2021.gada aprīli, kā arī atbalstu par dīkstāvi par 2021.gada maiju un jūniju (turpmāk visi kopā – atbalsts).

Ar nodokļu administrācijas 2021.gada 24.maija, 1.jūlija un 28.jūlija lēmumiem pieteicējai atteikts piešķirt tās lūgto atbalstu.

Minētos lēmumus pieteicēja apstrīdēja.

[2] Ar VID ģenerāldirektora 2021.gada 21.jūnija lēmumu Nr.30.3-22.13/22.13/7054, VID ģenerāldirektora pienākumu izpildītāja 2021.gada 25.augusta lēmumu Nr.30.3-22.9/22.9/9127 un VID ģenerāldirektora 2021.gada 8.septembra lēmumu Nr.30.3-22.9/22.9/9377 (turpmāk visi kopā – Lēmumi) sākotnējie lēmumi tika atstāti negrozīti.

Augstāka iestāde Lēmumos ir norādījusi turpmāk minēto pamatojumu.

[2.1] Saskaņā ar Ministru kabineta 2020.gada 10.novembra noteikumu Nr.675 "Noteikumi par atbalsta sniegšanu nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 krīzes apstākļos" (turpmāk – Noteikumi Nr.675) 2.punktu un Ministru kabineta 2020.gada 24.novembra noteikumu Nr.709 "Noteikumi par atbalstu par dīkstāvi nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 izraisītās krīzes apstākļos" (turpmāk – Noteikumi Nr.709) 2.1.apakšpunktu pieteicējas pieteiktos atbalstus izmaksā par laikposmu no 2021.gada 1.oktobra līdz 2022.gada 31.janvārim, bet ne ilgāk par termiņu, kurā ir spēkā tiesību aktos noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai (turpmāk – saimnieciskās darbības ierobežojumi).

Saskaņā ar Noteikumu Nr.675 19.8.apakšpunktu un Noteikumu Nr.709 12.9.apakšpunktu atbalstu algu subsīdijai un atbalstu par dīkstāvi nepiešķir, ja VID, izvērtējot darba devēja iesniegumu, konstatē, ka ieņēmumu samazinājums nav saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

[2.2] Pieteicējas reģistrētais darbības veids ir personiskās drošības darbības.

Zemāka iestāde ir pamatoti secinājusi, ka Ministru kabineta 2020.gada 9.jūnija noteikumos Nr.360 "Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatīšanas ierobežošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.360) un Ministru kabineta 2020.gada 6.novembra rīkojuma Nr.655 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Rīkojums Nr.655) 5.punktā ir noteikti aizliegumi un ierobežojumi ārkārtējās situācijas laikā, kuru starpā nav noteikti ierobežojumi veikt pieteicējas deklarēto darbību, t.i., veikt personiskās drošības darbības.

[2.3] Pieteicēja norāda, ka tā saimniecisko darbību veic apsardzes pakalpojumu jomā. Pirms ierobežojošo pasākumu noteikšanas uzņēmuma vienīgais klients bija SIA "Uniforts", kurai pieteicēja nodrošināja fiziskās apsardzes pakalpojumus azartspēļu objektos. Tā kā ar ārkārtējās situācijas izsludināšanu valstī spēļu zāles tika slēgtas, pieteicēja praktiski nevarēja nodarbināt savus darbiniekus.

Lietā ir iesniegts 2017.gada 1.marta līgums Nr.01/03/2017 par fiziskās apsardzes nodrošināšanu ar pielikumu (objektu adrešu saraksts uz 2020.gada 1.novembri).

SIA "Uniforts" reģistrētais pamatdarbības veids ir drošības sistēmu pakalpojumi un papildus reģistrētais – automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings. VID rīcībā esošā informācija neliecina, ka

SIA "Uniforts" nodarbotos ar azartspēļu biznesu, tādējādi arī pieteicējas sadarbības partneris SIA "Uniforts" veic tādu saimniecisko darbību, kuru neskar valstī noteiktie epidemioloģiskie drošības pasākumi (Noteikumi Nr.360 un Rīkojuma Nr.655 5.punkts).

Nav iespējams identificēt dīkstāves atbalstam pieteikto pieteicējas darba ņēmēju saikni (darba vietu) ar konkrētu azartspēļu biznesa objektu, uz kuru attiektos komercdarbības liegums pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ. Pieteicēja konkrētu informāciju nav sniegusi.

[2.4] Pieteicēja norāda uz SIA "Uniforts" tālākajiem sadarbības partneriem kā SIA "Guard services" klientiem, taču netiek norādīti komersantu nosaukumi.

Atbilstoši VID rīcībā esošajai informācijai SIA "Uniforts" ir deklarējusi darījumus ar azartspēļu nozarē strādājošiem uzņēmumiem, tostarp arī 2021.gada maijā un jūnijā.

Savukārt pieteicēja iesniegumos dīkstāves atbalstam norāda, ka ieņēmumi 2021.gada maijā un jūnijā netika gūti.

[2.5] Uzņēmums ir tiesīgs organizēt savu darbību pēc saviem ieskatiem. Ierobežojumi saistībā ar Covid-19 infekcijas pandēmiju Lēmuma pieņemšanas brīdī valstī ir noteikti jau vairāk nekā gadu, un nav iespējams prognozēt, cik ilgi ierobežojumi būs spēkā. Līdz ar to pieteicējai bija laikus jāplāno, kā organizēt un pielāgot savu komercdarbību, ievērojot valstī noteiktās epidemioloģiskās drošības prasības.

VID secināja, ka pieteicējas norādītie apstākļi, kas ietekmēja uzņēmuma saimniecisko darbību, paši par sevi vēl nav pietiekams pamats atbalsta piešķiršanai. Piemērojamās tiesību normas neparedz, ka, vērtējot uzņēmuma atbilstību atbalsta piešķiršanai, būtu jāņem vērā uzņēmuma finansiālā situācija, maksātspēja un citi apstākļi. Atbalsta par dīkstāvi piešķiršanai nepietiek tikai ar Noteikumos Nr.709 norādīto ieņēmumu kritumu, ja tas nav bijis tieši saistīts ar pandēmijas laikā noteiktajiem ierobežojumiem, bet ir izpaudies kā Covid-19 infekcijas pandēmijas sekas.

Apsardzes pakalpojumu nepieciešamība pandēmijas laikā nav zudusi, lai gan ir samazinājusies. Atbilstoši pieteicējas paskaidrojumiem tās apsargājamajos objektos nenotiek aktīva darbība, tomēr ir maz ticams, ka pandēmijas dēļ objekti vairs nav jāapsargā.

[2.6] Iepriekš atbalsts par dīkstāvi tika izmaksāts pieteicējas darba ņēmējiem par laika periodu no 2020.gada novembra līdz 2021.gada martam.

Norādītajā laika periodā piemērojamās tiesību normas neparedzēja vērtēt ieņēmumu samazinājuma saistību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem (Noteikumu Nr.709 5.3.apakšpunktā ietvertā prasība).

[2.7] Samērīguma princips nav pārkāpts, jo iestādei ir jāievēro ne tikai privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses, bet arī visas sabiedrības intereses.

[3] Pieteikumos par labvēlīgu administratīvo aktu izdošanu ietverti turpmāk norādītie argumenti.

[3.1] VID neizvērtēja pieteicējas paustos argumentus un iesniegtos pierādījumus, proti, 2017.gada 1.marta līgumu par fiziskās apsardzes nodrošināšanu un darba laika uzskaites tabeles, taču no šiem pierādījumiem var konstatēt, ka pieteicējas darbinieki pārbaudāmajā laika periodā netika nodarbināti, jo SIA "Uniforts" nebija nepieciešami azartspēļu zāļu apsardzes pakalpojumi.

[3.2] Nepamatoti netika pārbaudīta pieteicējas faktiskā sadarbība ar SIA "Uniforts", kā arī tas, vai sadarbība bija saistīta ar SIA "Uniforts" deklarētajiem saimnieciskās darbības veidiem. VID nepārbaudīja, kā faktiski notika sadarbība laika posmā, par kuru tiek lūgts atbalsts.

[3.3] VID ir norādījis uz nepieciešamību plānot un organizēt komercdarbību, pielāgojot to pandēmijas apstākļiem, taču nav ņemts vērā, ka pieteicējas saimnieciskā darbība ir specifiska un ka pieteicējas darbinieki tika nodarbināti konkrētu darba pienākumu izpildei, tāpēc viņiem nevar uzticēt citus darba pienākumus.

Pieteicējas līgumattiecības ar SIA "Uniforts" nav izbeigtas, līdz ar to pieteicējai saglabājas pienākums tās izpildīt, kad SIA "Uniforts" radīsies nepieciešamība pēc pieteicējas sniegtajiem pakalpojumiem.

Ja tiktu uzsākta pieteicējas darbinieku nodarbināšana pie citiem klientiem vai atbrīvošana no darba, pieteicēja vairs nevarētu izpildīt uzņemtās līgumsaistības pret SIA "Uniforts", bet tas uzņēmumam radītu mantiskos zaudējumus.

Pieteicēja ir ieinteresēta saglabāt līgumattiecības ar lielāko klientu SIA "Uniforts", un uzņēmums ir apliecinājis sadarbības turpināšanu pēc ierobežojumu atcelšanas. Šāda pieteicējas rīcība ir saprātīga un ekonomiski pamatota.

[3.4] Laika periodā, kad valstī tika noteikti ierobežojumi pandēmijas dēļ, nebija iespējams piesaistīt jaunus klientus. Potenciālie klienti, kuri jau izmantoja apsardzes pakalpojumus, izvēlējās saglabāt esošās līgumattiecības. Savukārt klienti, kuriem šādi pakalpojumi iepriekš nebija nepieciešami, nenoslēdza jaunus līgumus, jo nevēlējās palielināt savus izdevumus krīzes laikā.

[3.5] Azartspēļu zāļu darbība tika ierobežota, tāpēc netieši ir konstatējama saistība ar pieteicējas komercdarbību.

SIA "Uniforts" tālākie sadarbības partneri neveica aktīvu komercdarbību pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ, līdz ar to arī pieteicējas apgrozījums ir būtiski krities. Pieteicēja sniedz apsardzes pakalpojumus, galvenokārt apsargājot azartspēļu zāles.

Ņemot vērā minēto, pieteicēja uzskata, ka VID ir formāli vērtējis lietā būtiskus apstākļus, jo pēc būtības pieteicēja atbilst normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem, lai saņemtu prasīto atbalstu.

[3.6] Piemērojot Noteikumu Nr.709 un Noteikumu Nr.675 normas, nav ievērots samērīguma princips.

Atbalsts tiek piešķirts, lai atbalstītu Latvijas uzņēmējdarbību un ekonomiku un sniegtu praktisku atbalstu iedzīvotājiem, kuru ekonomiskā aktivitāte samazinājusies vai tikusi ierobežota pandēmijas laikā.

Lēmumi nesatur pieteicējas saimnieciskās darbības novērtējumu un krīzes ietekmi uz uzņēmuma saimniecisko darbību,

ir piemeklēts formāls pamatojums pieteicējas iesniegumu noraidīšanai.

[4] Rakstveida paskaidrojumā VID pieteikumus neatzīst, uztur Lēmumos norādīto pamatojumu un paskaidro turpmāk minēto.

[4.1] Saskaņā ar 2017.gada 1.marta līgumu Nr.01/03/2017 pieteicējai fiziskās apsardzes pakalpojumi ir jānodrošina arī tad, kad SIA "Uniforts" objektos nenotiek darbība (līguma 3.2.apakšpunkts).

[4.2] Nav pamatoti pārmetumi, ka VID neveica pieteicējas komercdarbības padziļinātu pārbaudi, lai novērstu šaubas par to, kuros objektos faktiski tika nodarbināti pieteicējas darba ņēmēji.

Ievērojot VID administrēto valsts atbalsta programmu kopējo apjomu, padziļināta dokumentu pārbaude Ministru Kabineta noteikumos definēto priekšnoteikumu konstatēšanai nav paredzēta.

[4.3] Lai pēc iespējas operatīvi izpildītu nodokļu administrācijai deleģētos uzdevumus krīzes situācijā, VID primāri balstās uz nodokļu maksātāju sniegto informāciju, salīdzinot to ar nodokļu administrācijas rīcībā esošajiem datiem.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2022.gada 5.maija spriedumu pieteikumus noraidīja, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem apsvērumiem.

[5.1] Lietā nav strīda par pieteicējas ieņēmumu samazinājumu 2021.gada aprīlī, maijā un jūnijā tādā apjomā, lai pieteicēja varētu pretendēt uz atbalstu, bet ir strīds par pieteicējas ieņēmumu samazinājuma saistību ar Covid-19 infekcijas izplatības samazināšanai noteiktajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Pieteicēja neapstrīd VID secinājumu, ka tās reģistrētajam darbības veidam – personiskās drošības darbības – normatīvajā regulējumā nebija noteikti ierobežojumi.

Lietā jāizšķir strīds par to, vai pastāv cēloņsakarība starp pieteicējas ieņēmumu samazinājumu un pandēmijas laikā noteiktajiem ierobežojumiem, ja šie ierobežojumi attiecās nevis uz pieteicēju, bet gan uz pieteicējas darījumu partnera tālākajiem darījumu partneriem.

[5.2] Noteikumi Nr.675 un Noteikumi Nr.709 izdoti, pamatojoties uz Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 2.pantu un 15.panta trešo daļu.

No minētajām tiesību normām izriet deleģējums Ministru kabinetam noteikt kritērijus īpašo atbalsta mehānismu piemērošanai, kā arī noteikt citus atbalsta pasākumus.

[5.3] Algu subsīdiju atbalsta piešķiršanas kārtību noteic Noteikumu Nr.675 normas.

Atbilstoši Noteikumu Nr.675 (*redakcijā, kas bija spēkā atbalsta prasīšanas laikā*) 1.1.apakšpunktam Noteikumi Nr.675 nosaka kritērijus un kārtību atbalsta algu subsīdijām sniegšanai nodokļu maksātājiem – darba devējiem – to darbinieku atlīdzības kompensēšanai.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.675 2.punktu par atbalstu šo noteikumu izpratnē uzskata atbalstu algu subsīdijai nepilnu darba laiku strādājošu darbinieku atlīdzības kompensēšanai, ko izmaksā darbiniekiem par laikposmu no 2020.gada 9.novembra līdz 2021.gada 30.jūnijam, bet ne ilgāk par termiņu, kurā ir spēkā tiesību aktos noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai.

Noteikumu Nr.675 3.punkts paredz nosacījumus, kuriem jāatbilst darba devējam, lai tas būtu tiesīgs pieteikties algu subsīdijai, un abi nosacījumi paredz, ka konstatētajam ieņēmumu samazinājumam jābūt saistītam ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Savukārt Noteikumu Nr.675 15.punkts noteic iesniegumā atbalsta saņemšanai norādāmo informāciju, tostarp atbilstoši 15.2.apakšpunktam ir jānorāda informācija par šo noteikumu 3.punktā minēto ieņēmumu samazinājumu un pamatojumu tā saistībai ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Atbilstoši Noteikumu Nr.675 15.5.apakšpunktam ir jānorāda apliecinājums, ka ārkārtējās situācijas izsludināšanas dēļ ir pārtraukta saimnieciskā darbība vai samazināts saimnieciskās darbības apjoms un, nesaņemot šajos noteikumos paredzēto kompensāciju, ar darbinieku, kura atlīdzības kompensēšanai tiek pieprasīts atbalsts, tiktu pārtrauktas darba attiecības.

Noteikumu Nr.675 19.8.apakšpunkts noteic, ka atbalstu algu subsīdijai nepiešķir, ja VID, izvērtējot darba devēja iesniegumu, konstatē, ka ieņēmumu samazinājums nav saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Gramatiski aplūkojot Noteikumu Nr.675 1.1.apakšpunktā, 2. un 3.punktā, 15.2. un 19.8.apakšpunktā lietoto jēdzienu "saimnieciskās darbības ierobežojumi", nav viennozīmīgi secināms, vai ar to tiek domāti konkrētā atbalsta pretendenta saimnieciskās darbības ierobežojumi vai arī jēdziens būtu tulkojams plašāk, aptverot arī citu personu saimnieciskās darbības ierobežojumus, kas ietekmēja atbalsta prasītāju.

[5.4] Tiesību normu iztulkošanā ir izmantojamas arī citas interpretācijas metodes, ne tikai gramatiskā. Aplūkojot lietā piemērojamās tiesību normas sistēmiski un pēc to mērķa, var secināt, ka jēdziens "saimnieciskās darbības ierobežojumi" ir jāinterpretē šauri, proti, tas attiecināms tieši uz konkrētā darba devēja darbības ierobežojumiem.

To, ka likumdevējs ir paredzējis atbalstīt konkrētus uzņēmumus, kuru saimnieciskā darbība tika ierobežota tieši Covid-19 infekcijas izplatības ierobežojumu dēļ, apliecina Noteikumu Nr.675 normu sistēmiska interpretācija.

Atbilstoši Noteikumu Nr.675 15.5.apakšpunktam viena no iesniegumā atbalsta piešķiršanai norādāmajām ziņām ir apliecinājums, ka "ārkārtējās situācijas izsludināšanas dēļ ir pārtraukta saimnieciskā darbība vai samazināts saimnieciskās darbības apjoms".

Analizējot normas saturu kopsakarā ar citām Noteikumu Nr.675 normām, tiesa secināja, ka saimnieciskās darbības pārtraukšana vai darbības apjoma samazināšana var attiekties vienīgi uz konkrētu saimnieciskās darbības veicēju – iesnieguma iesniedzēju. Iesniegumā iekļaujamais apliecinājuma saturs nepārprotami norāda, ka saimnieciskās darbības

ierobežojumu jēdziens arī citās saistītajās tiesību normās ir jātulko šauri, proti, kā paša atbalsta prasītāja saimnieciskās darbības ierobežojums. Ir apšaubāms, ka atbalsta prasītājs šāda satura apliecinājumu varētu iesniegt par sadarbības partneru saimniecisko darbību ietekmējošiem apstākļiem, kas objektīvi var nebūt zināmi un noskaidrojami.

[5.5] No minēto tiesību normu satura ir konstatējams likumdevēja nolūks atbalstīt tos uzņēmumus, kuru saimnieciskā darbība tika būtiski negatīvi ietekmēta pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ. Ņemot vērā detalizēti noteiktās prasības un ierobežojumus atbalsta saņemšanai, kā arī pandēmijas ietekmi uz gandrīz visām saimnieciskās darbības nozarēm, tiesai neradās šaubas par to, ka likumdevēja nolūks nebija atbalstīt ikvienu darba devēju, kurš netieši (pastarpināti) ir saskāries ar pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu sekām.

Šādu secinājumu apstiprina normatīvā akta grozījumu sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija), ar kuriem Noteikumos Nr.675 tika ietverta prasība apliecināt ieņēmumu samazinājuma saistību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Minētā prasība Noteikumu Nr.675 normās tika ietverta ar 2021.gada 12.janvāra noteikumiem Nr.28 "Grozījumi Ministru kabineta 2020.gada 10.novembra noteikumos Nr.675 "Noteikumi par atbalsta sniegšanu nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 krīzes apstākļos"".

Grozījumu anotācijā ir norādīts mērķis sniegt atbalstu tiem darba devējiem, kuru saimniecisko darbību ir ietekmējuši tieši Covid-19 krīzes radītie apstākļi, jo ieņēmumu samazinājums var būt saistīts ar nepareizu vai neveiksmīgu biznesa attīstību, taču noteikumu projekta mērķis ir atbalstīt tos saimnieciskās darbības veicējus, kas cietuši no saimnieciskās darbības ierobežojumiem, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem. Lai nodrošinātu, ka atbalsts mērķtiecīgi tiek novirzīts vistiešāk skartajiem darba devējiem, noteikumu projekts tiek papildināts ar normām, kas paredz, ka, sākot ar 2021.gada 16.martu, darba devējs iesniedz pamatojumu par ieņēmumu samazinājumu saistību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas ierobežošanai. Ja darba devējs nav iesniedzis šādu pamatojumu vai VID konstatē, ka noteiktajam ieņēmumu kritumam nav saistība ar Covid-19 radītajiem apstākļiem, algu subsīdiju nepiešķir.

Ievērojot minēto, tiesa atzina, ka Noteikumos Nr.675 paredzētās prasības un ierobežojumi jāinterpretē šauri, neattiecinot atbalstu uz tiem darba devējiem, kuru ieņēmumu samazinājums radies nevis valstī noteikto saimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ, bet gan pastarpināti, proti, tādēļ, ka pandēmijas laikā noteiktie ierobežojumi attiecas uz tā sadarbības partneru vai to tālāko sadarbības partneru komercdarbību.

Tiesa secināja, ka Noteikumu Nr.675 3., 15. un 19.punktā noteiktie kritēriji atbalsta piešķiršanai ir saistīti ar atbalsta prasītāja paša saimnieciskās darbības ierobežojumiem, kas uz to attiecas.

[5.6] Atbalsta par dīkstāvi piešķiršanas kārtība ir noteikta Noteikumos Nr.709.

Atbilstoši Noteikumu Nr.709 1.1.apakšpunktam noteikumos noteikti kritēriji un kārtība atbalsta par dīkstāvi sniegšanai nodokļu maksātājiem – darba devējiem – to darbinieku atlīdzības kompensēšanai.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.709 2.punktu, ciktāl tas attiecināms uz lietā aplūkojamo situāciju, par atbalstu šo noteikumu izpratnē uzskata atbalstu dīkstāvē esošu darbinieku atlīdzības kompensēšanai.

Atbilstoši Noteikumu Nr.709 2.1.apakšpunktam atbalstu par dīkstāvi izmaksā saskaņā ar šo noteikumu II nodaļā noteikto kārtību darbiniekiem, kuri netiek nodarbināti, par laikposmu no 2020.gada 9.novembra līdz 2021.gada 30.jūnijam, bet ne ilgāk par termiņu, kurā ir spēkā tiesību aktos noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi.

Noteikumu Nr.709 3. un $3.^2$punkts paredz, ka atbalstam par dīkstāvi ir tiesīgi pieteikties darba devēji, kuru ieņēmumi no saimnieciskās darbības par konkrēto atbalsta mēnesi ir (salīdzinoši ar noteiktu periodu iepriekš) samazinājušies noteiktā apjomā un šis ieņēmumu samazinājums ir saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.709 5.3.apakšpunktu iesniegumā par atbalsta piešķiršanu norāda informāciju par šo noteikumu 3. vai $3.^2$punktā minēto ieņēmumu samazinājumu un pamatojumu tā saistībai ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Savukārt atbilstoši 12.9. un 12.10.apakšpunktam VID atbalstu par dīkstāvi nepiešķir, ja, izvērtējot darba devēja iesniegumu, VID konstatē, ka ieņēmumu samazinājums nav saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Līdzīgi kā tiesa norādīja savus apsvērumus par Noteikumu Nr.675 normu piemērošanu, arī šajā gadījumā tiesa secināja, ka, ņemot vērā piemērojamo tiesību normu jēgu un mērķi, Noteikumu Nr.709 normās ietvertais jēdziens "saimnieciskās darbības ierobežojumi" ir jāinterpretē šauri.

[5.7] Nosacījums par ieņēmumu samazinājuma saistību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem Noteikumu Nr.709 normās ir ietverts kopš 2021.gada 15.janvāra, kad spēkā stājās Ministru kabineta 2021.gada 12.janvāra noteikumi Nr.29 "Grozījumi Ministru kabineta 2020.gada 24.novembra noteikumos Nr.709 "Noteikumi par atbalstu par dīkstāvi nodokļu maksātājiem to darbības turpināšanai Covid-19 izraisītās krīzes apstākļos".

Noteikumu Nr.709 sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) ir norādīts, ka valstī 2020.gada 6.novembrī atkārtoti tika izsludināta ārkārtējā situācija un noteikti dažāda veida ierobežojumi, kas negatīvi ietekmē nodokļu maksātāju spēju nodrošināt saimniecisko darbību. Situācijā, kad darba devējs ir spiests pilnībā pārtraukt darbinieku nodarbināšanu vai saimniecisko darbību, atbalstu noteiks noteikumu projektā. Proti, noteikumu projekta mērķis ir atbalstīt darba devējus, kas pilnībā neveic darbinieka saistības izpildījuma pieņemšanai nepieciešamās darbības dīkstāves periodā.

Ievērojot minēto, tiesa secināja, ka likumdevēja mērķis bija sniegt atbalstu tiem darba devējiem, kuri noteikto ierobežojumu dēļ bija spiesti pilnībā pārtraukt savu darbību, bet to darbinieki bija dīkstāvē.

Normatīvā akta grozījumu sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) ir norādīts, ka grozījumu mērķis ir precizēt atbalsta saņemšanas periodu un to, ka atbalsts pieejams, ņemot vērā saimnieciskās darbības ierobežojumus Covid-

19 infekcijas ierobežošanai. Noteiktie ierobežojumi skatāmi kopsakarībā ar Noteikumu Nr.360 normām un Rīkojumā Nr.655 noteiktajiem ierobežojumiem, kā arī ar citiem normatīvajiem aktiem, kuros noteikti ierobežojumi. Anotācijā ir norādīts mērķis sniegt atbalstu tiem darba devējiem, kuru saimniecisko darbību ir ietekmējuši tieši Covid-19 krīzes radītie apstākļi (epidemioloģiskās drošības pasākumi), jo ieņēmumu samazinājums var būt saistīts ar nepareizu vai neveiksmīgu biznesa attīstību. Lai nodrošinātu, ka atbalsts mērķtiecīgi tiek novirzīts vistiešāk skartajiem darba devējiem, noteikumu projekts tiek papildināts ar normām, kas paredz, ka, sākot ar 2021.gada 16.martu, iesniegumā sniedzams pamatojums par ieņēmumu samazinājumu saistību ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem, kas saistīti ar epidemioloģiskās drošības pasākumiem Covid-19 infekcijas ierobežošanai. Ja pamatojums nav sniegts vai VID konstatē, ka noteiktajam ieņēmumu kritumam nav saistības ar pandēmijas laikā noteiktajiem ierobežojumiem, dīkstāves atbalstu nepiešķir.

Pieņemto grozījumu saturs atbilst sākotnējam projektam, kā arī nav konstatējamas saturiskas neatbilstības ar anotācijā norādītajiem apsvērumiem.

Ņemot vērā minēto, tiesa secināja, ka anotācija rada skaidru priekšstatu par grozījumu mērķi, proti, ka atbalstu saņem nevis ikviens darba devējs, kura ienākumi ir samazinājušies Covid-19 krīzes laikā un var būt pastarpināti saistīti ar Covid-19 krīzes izraisītajām sekām, bet tikai tie darba devēji, uz kuriem attiecās pandēmijas laikā noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi, aizliedzot noteiktu pakalpojumu sniegšanu klātienē.

[5.8] No lietas materiāliem tiesa konstatēja, ka pieteicējas ieņēmumu samazinājums ir saistīts ar to, ka pandēmijas laikā noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi attiecās nevis uz pieteicēju, bet gan uz pieteicējas sadarbības partnera SIA "Uniforts" klientiem – azartspēļu objektu īpašniekiem.

Tiesa neapšaubīja pieteicējas norādītos apstākļus par sadarbību ar SIA "Uniforts" un tās klientiem, kā arī par grūtībām, ar kurām pandēmijas laikā noteikto saimnieciskās darbības ierobežojumu dēļ nācās saskarties SIA "Uniforts" klientiem – azartspēļu objektu īpašniekiem.

Vienlaikus tiesa konstatēja, ka pieteicējas norādītais ieņēmumu samazinājums ir radies nevis tādēļ, ka uz pieteicēju būtu attiekušies pandēmijas laikā noteiktie saimnieciskās darbības ierobežojumi (tiešas sekas), bet gan tādēļ, ka samazinājās pieteicējas sadarbības partnera un tā klientu saimnieciskās darbības apjomi un līdz ar to arī nepieciešamība pēc pieteicējas sniegtajiem pakalpojumiem.

Tiesa atzina, ka pieteicējas ieņēmumu samazinājuma saistība ar pandēmijas laikā noteiktajiem saimnieciskās darbības ierobežojumiem ir pastarpināta, nevis tieša. Ievērojot lietā piemērojamo tiesību normu jēgu un mērķi, tiesa secināja, ka nav saskatāms tiesisks pamats pieteicējas prasītā atbalsta piešķiršanai.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 5.maija spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā norādīti pēc būtības tādi paši argumenti kā pieteikumā un turpmāk minētie iebildumi par spriedumu.

[6.1] Noteikumi 675 un Noteikumi 709 izdoti, lai sasniegtu Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā noteikto mērķi. Pieteicēja atsaucas uz minētā likuma anotācijā norādīto, kā arī uz Administratīvā procesa likuma 5. un 8.pantu, argumentējot, ka tās saimniecisko darbību pandēmijas laikā noteiktie ierobežojumi ietekmēja tieši.

Pieteicējas lielākais klients bija SIA "Uniforts", kam pieteicēja nodrošināja apsardzes pakalpojumus azartspēļu objektos, taču pandēmijas laikā spēļu zāles bija slēgtas. Pieteicējai nebija iespēju pārorientēt savu saimniecisko darbību uzņemto saistību dēļ pret SIA "Uniforts".

Pandēmijas ierobežošanas pasākumu dēļ bija praktiski neiespējami atrast citus klientus vai objektus, kur nodarbināt pieteicējas darbiniekus. Lielākajā daļā objektu, kuros būtu nepieciešami apsardzes pakalpojumi, pandēmijas laikā darbība nenotika.

[6.2] Pirmās instances tiesa tiesību normas ir piemērojusi formāli, neiedziļinoties lietas faktiskajos lietas apstākļos. Šāda rīcība ir pretēja vispārējiem tiesību principiem.

Pieteicēja atsaucas uz Noteikumu 675 3.punktu un Noteikumu 709 3.punktu, kā arī uz Pievienotās vērtības nodokļa likuma 4.panta pirmo daļu, argumentējot, ka tās ieņēmumu samazinājums bija saistīts ar saimnieciskās darbības ierobežojumiem.

Saimniecisko darbību pieteicēja faktiski veica azartspēļu zālēs, taču tās bija slēgtas pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ. Līdz ar to pirmās instances tiesa nepamatoti secināja, ka pandēmijas laikā pieteicējas saimnieciskā darbība netika ierobežota.

[6.3] Ja pieņemtu par pareizu pirmās instances tiesas piedāvāto tiesību normu interpretāciju, būtu jākonstatē nevienlīdzīga attieksme normu piemērošanā, jo atbalsts tika piešķirts komersantu darbiniekiem, kuri strādāja uzņēmumos, kuriem azartspēļu organizēšanas vietās bija reģistrēta struktūrvienība.

[6.4] Līdz 2021.gada martam pieteicējai tika izmaksāts atbalsts dīkstāves un algu subsīdijām.

[6.5] Pieteicēja atsaucas uz Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. un 107.pantu, argumentējot, ka tiesiskā un demokrātiskā valstī valsts pārvaldei jātiecas nodrošināt taisnīgumu, kā arī jāievēro samērīguma princips. Nav pieļaujama formāla tiesību normu piemērošana, ignorējot lietā būtiskus faktiskos apstākļus.

[7] Rakstveida paskaidrojumā VID apelācijas sūdzību neatzīst, uztur Lēmumos norādīto pamatojumu un piekrīt Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 5.maija spriedumam.

Motīvu daļa

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa administratīvo lietu izskata rakstveida procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka nav nepieciešams noteikt šīs lietas izskatīšanu mutvārdu procesā, jo no lietā esošajiem dokumentiem ir iespējams gūt pilnīgu priekšstatu par izskatāmo jautājumu. Lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, kā arī procesa dalībnieki ir īstenojuši tiesības sniegt paskaidrojumus par lietas apstākļiem, tādēļ šīs lietas izskatīšana mutvārdu procesā nav lietderīga.

[9] Atbilstoši judikatūras atziņām, lai uzdotu iestādei izdot labvēlīgu administratīvo aktu, tiesai ir jāpārbauda, vai tiesību normas piešķir personai tiesības no attiecīgā publisko tiesību subjekta prasīt to labumu, kuru persona ietvērusi savā prasījumā par labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja piemērojamā tiesību norma nosaka noteiktus tiesiskus un faktiskus apstākļus attiecīgā labuma saņemšanai, tiesai jāpārbauda, vai konkrētajā gadījumā attiecīgie apstākļi ir iestājušies, proti, jāpārbauda, vai pastāv labvēlīga administratīvā akta izdošanas priekšnoteikumi. Izvērtējot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesa nav saistīta ar administratīvā akta pamatojumā norādītajiem argumentiem. Lemjot par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, tiesai neatkarīgi no iestādes lēmumā (atteikumā) ietvertā pamatojuma ir objektīvi jāizvērtē, vai pieteicējam ir tiesības uz labvēlīga administratīvā akta izdošanu. Ja tiesa norāda uz kādu obligātu apstākli, kuram būtu jābūt, bet tas nav iestājies, tiesa var noraidīt prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, arī neanalizējot, vai ir iestājušies pārējie tiesību normā minētie apstākļi (*sk., piemēram, Senāta 2007.gada 12.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-118/2007 10.punktu*).

Apgabaltiesa konstatē, ka lieta ir ierosināta un pirmās instances tiesā izskatīta par labvēlīgu administratīvo aktu izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts tās lūgtais atbalsts.

Noteikumu Nr.675 43.punkts (*spēkā esošajā redakcijā*) noteic, ka lēmumu par atbalsta piešķiršanu VID pieņem līdz Eiropas Komisijas 2020.gada 19.marta paziņojuma "Pagaidu regulējums valsts atbalsta pasākumiem, ar ko atbalsta ekonomiku pašreizējā Covid-19 uzliesmojuma situācijā" (C(2020)1863) 3.10.iedaļā noteiktajam atbalsta sniegšanas termiņam.

Eiropas Komisija 2021.gada 18.novembrī veica grozījumus 2020.gada 19.martā pieņemtajā Pagaidu regulējumā, saskaņā ar kuriem lēmumu par atbalsta piešķiršanu jāpieņem līdz 2022.gada 30.jūnijam (iepriekš noteiktais termiņš bija 2021.gada 31.decembris).

Ievērojot minēto, secināms, ka ir beidzies normatīvajos aktos noteiktais termiņš atbalsta piešķiršanai, tādēļ vairs nav pamata lemt par labvēlīgu administratīvo aktu izdošanu, bet ir pamats izvērtēt Lēmumu tiesiskumu.

Ņemot vērā konstatēto un to, ka pieteicējai joprojām ir aktuāla tiesību aizsardzības interese, apgabaltiesa pēc savas iniciatīvas precizē pieteikuma priekšmetu, proti, pieteikuma priekšmets lietā ir par Lēmumu atzīšanu par prettiesiskiem.

Līdz ar to jāpārbauda, vai VID ir pamatoti atteicies piešķirt pieteicējas prasīto atbalstu.

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus, apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikumi ir noraidāmi.

[11] Izvērtējusi pirmās instances tiesas spriedumā ietverto pamatojumu, apgabaltiesa konstatē, ka Administratīvā rajona tiesa ir noskaidrojusi lietā būtiskos apstākļus, kā arī ir pareizi novērtējusi lietā esošos pierādījumus. Apgabaltiesa atzīst, ka Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 5.maija spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams. Minēto secinājumu nemaina pieteikuma precizēšana, jo, izvērtējot Lēmumu tiesiskumu, jāpārbauda tie paši apstākļi un pierādījumi.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas 2022.gada 5.maija sprieduma motivācijai.

[12] Atbildot uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[13] No lietas materiāliem apgabaltiesa konstatē, ka pieteicējas reģistrētais darbības veids ir personiskās drošības darbības.

Ar Noteikumiem Nr.360 un Rīkojumu Nr.655 nebija noteikts aizliegums vai ierobežojumi veikt minēto saimniecisko darbību.

Pieteicēja argumentē, ka pirms ierobežojumu noteikšanas tās vienīgais klients bija SIA "Uniforts", kam tika nodrošināti fiziskās apsardzes pakalpojumi azartspēļu organizēšanas vietās.

Lietā ir iesniegts 2017.gada 1.marta līgums Nr.01/03/2017 par fiziskās apsardzes nodrošināšanu ar pielikumu (objektu adrešu saraksts uz 2020.gada 1.novembri).

Atbilstoši VID rīcībā esošajai informācijai SIA "Uniforts" reģistrētais pamatdarbības veids ir drošības sistēmu pakalpojumi un papildus reģistrētais – automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings. Tādējādi arī pieteicējas norādītais sadarbības partneris SIA "Uniforts" pārbaudāmajā laika periodā veica tādu saimniecisko darbību, uz kuru tiešā veidā neattiecās valstī noteiktie epidemioloģiskie drošības pasākumi (*sk. Noteikumu Nr.360 normas un Rīkojuma Nr.655 5.punktu*). SIA "Uniforts" ir deklarējusi darījumus ar azartspēļu nozarē strādājošiem uzņēmumiem, tostarp arī 2021.gada maijā un jūnijā.

Pieteicēja argumentē, ka ar ārkārtējās situācijas izsludināšanu valstī azartspēļu zāles tika slēgtas, tāpēc pieteicēja praktiski nevarēja nodarbināt savus darbiniekus. Tādējādi pandēmijas ierobežošanai noteiktie pasākumi tiešā veidā ietekmēja pieteicējas saimniecisko darbību. Līdz ar to pieteicēja uzskata, ka pirmās instances tiesa tiesību normas ir piemērojusi

formāli, neiedziļinoties lietas faktiskajos apstākļos un neievērojot vispārējos tiesību principus.

Turpmāk norādīto apsvērumu dēļ apgabaltiesa minētajam pieteicējas viedoklim nepiekrīt, **kā arī nekonstatē pieteicējas norādītos pārkāpumus Administratīvās rajona tiesas rīcībā.**

[14] Pieteicēja cita starp atsaucas uz Administratīvā procesa likuma 5.pantā nostiprināto privātpersonas tiesību ievērošanas principu, atbilstoši kuram administratīvajā procesā, it īpaši pieņemot lēmumu pēc būtības, iestāde un tiesa piemērojamo tiesību normu ietvaros veicina privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību.

Apgabaltiesa vērš uzmanību, ka tas, ka pieteicēja nepiekrīt iestādes un pirmās instances tiesas sniegtajam lietā konstatēto apstākļu un pierādījumu novērtējumam, nenozīmē, ka būtu pārkāpts privātpersonas tiesību ievērošanas princips.

Atbilstoši judikatūras atziņām privātpersonas tiesību ievērošanas princips ir interpretējams tādējādi, ka tas uzliek pienākumu iestādei un tiesai administratīvā procesa ietvaros pēc iespējas nodrošināt un veicināt privātpersonas tiesību un tiesisko interešu aizsardzību. Privātpersonas tiesību ievērošanas princips ir attiecināms uz jebkuru tiesību normu, tostarp arī uz procesuālo tiesību normu piemērošanu. Tas uzliek tiesai pienākumu nodrošināt tādu lietas izskatīšanas procesu, kurā privātpersonas tiesības tiek ievērotas visefektīvākajā veidā. Nepieciešamības gadījumā tas nozīmē arī pienākumu administratīvajai tiesai iedziļināties jautājuma būtībā, notikumu attīstībā vai plašākā apstākļu kontekstā, lai palīdzētu personai pārvarēt formālus šķēršļus (*sk., piemēram, Senāta 2021.gada 30.marta lēmumu lietā Nr.SKA-709/2021*).

Apgabaltiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā pirmās instances tiesa ir objektīvi noskaidrojusi lietā būtiskos apstākļus, kā arī ir pamatoti analizējusi piemērojamo tiesību normu saturu. Tiesību normu formāla piemērošana nav konstatējama.

No Administratīvā procesa likuma 5.pantā noteiktā un minētajām judikatūras atziņām nav izdarāms secinājums, ka, atsaucoties uz privātpersonas tiesību ievērošanas principu, privātpersonai ikvienā gadījumā būtu iespējams panākt sev vēlamo rezultātu.

Iestādei un tiesai ir pienākums ievērot Administratīvā procesa likuma 7.pantā nostiprināto tiesiskuma principu, atbilstoši kuram iestādes un tiesas rīcībai jāatbilst tiesību normām. Iestāde un tiesa darbojas normatīvajos aktos noteikto pilnvaru ietvaros un savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Saskaņā ar juridiskajā literatūrā ietvertajām atziņām privātpersonas tiesību ievērošanas princips paredz ar tiesību normām aizsargātu privātpersonas tiesību un interešu aizsardzības veicināšanu. Proti, ar šo principu nevar pamatot lemšanu par labu privātpersonai, ja tai labvēlīgs konkrētās situācijas risinājums neizriet no tiesību normām (*sk. Višķere I. 5.panta komentārs. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 123.lpp.*).

Savukārt Administratīvā procesa likuma 8.pantā nostiprinātais saprātīgas tiesību normu piemērošanas princips pēc būtības prasa, lai, piemērojot tiesību normas, tiktu izmantotas demokrātiskā valstī atzītas juridiskās metodes (*sk. Višķere I. 8.panta komentārs. Administratīvā procesa likuma komentāri. A un B daļa. Briede J. (Zin. red.) Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2013, 157.lpp.*).

Pirmās instances tiesa, interpretējot Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma un uz minētā likuma pamata izdoto Noteikumu Nr.675 un Nr.709 normas, ir pareizi atzinusi, ka no tiesiskā regulējuma kopumā ir secināms, ka jēdziens "saimnieciskās darbības ierobežojumi" jāinterpretē šauri, proti, ar to ir jāsaprot atbalsta prasītāja darbībai tieši noteiktie ierobežojumi.

Pirmās instances tiesa, interpretējot un piemērojot tiesību normas, kas ir attiecināmas uz izskatāmo gadījumu, nav izmantojusi neatzītas juridiskās metodes, kā arī ir pareizi izvērtējusi lietā noskaidrotos apstākļus.

Pieteicēja pamatoti argumentē, ka atbalsta piešķiršanai jānotiek saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā noteikto mērķi.

Saskaņā ar minētā likuma 1.pantu likuma mērķis ir noteikt tiesisko kārtību Covid-19 infekcijas izplatības laikā, paredzot atbilstošu pasākumu kopumu Covid-19 izplatības seku pārvarēšanai un īpašos atbalsta mehānismus un izdevumus, kas *tieši* saistīti ar Covid-19 izplatības ierobežošanu, lai nodrošinātu sabiedrības ekonomiskās situācijas uzlabošanos un veicinātu valsts tautsaimniecības stabilitāti.

Ievērojot minēto, secināms, ka pirmās instances tiesa ir pamatoti norādījusi uz nepieciešamību konstatēt *tiešu* saistību ar Covid-19 izplatības ierobežošanai noteiktajiem pasākumiem, lai rastos tiesisks pamats sniegt attiecīgo atbalstu. Ir pareizs Administratīvās rajona tiesas secinājums, ka tiesiskais pamats atbalsta piešķiršanai ir tikai tad, ja pasākumu kopums, kas tika īstenots Covid-19 izplatības seku pārvarēšanai, tiešā veidā (nevis pastarpināti) ietekmēja atbalsta prasītāja saimniecisko darbību.

Pieteicēja nepamatoti uzskata, ka atrodas salīdzināmā situācijā ar tiem komersantiem, kuriem ārkārtējās situācijas laikā bija noteikts aizliegums nodarboties ar savu saimniecisko darbību, proti, ar komersantiem, kuri valstī noteikto ierobežojumu dēļ nedrīkstēja sniegt savus pakalpojumus. Pieteicējas saimnieciskā darbība – apsardzes pakalpojumu sniegšana – noteikto ierobežojumu laikā nebija aizliegta, un tādējādi pieteicējai nebija tiesisku šķēršļu veikt savu saimniecisko darbību, proti, sniegt apsardzes pakalpojumus.

Pieteicēja norāda uz citiem iemesliem, kuru dēļ tai bija apgrūtinoši un sarežģīti pielāgoties situācijai pandēmijas laikā, proti, pieteicēja bija uzņēmusies saistības pret savu lielāko klientu SIA "Uniforts" un pandēmijas laikā bija grūti atrast citus klientus, savukārt saimnieciskās darbības pielāgošana prasītu ievērojamus resursus.

Norādītie iemesli tiešā veidā neizriet no pasākumu kopuma, kas tika īstenots Covid-19 izplatības seku pārvarēšanai, jo pieteicējai nebija aizliegts sniegt apsardzes pakalpojumus atšķirībā no citiem komersantiem, kuri bija pakļauti aizliegumam nodarboties ar noteikta veida saimniecisko darbību. Komersanta spējas pielāgoties situācijai ir individuālas un subjektīvas,

tādēļ pieteicējas apsvērumi par to, ka tā faktiski nespēja pielāgoties pandēmijas apstākļiem, jo azartspēļu zāles bija slēgtas, nepierāda faktu, ka pandēmijas laikā būtu bijis noteikts aizliegums nodarboties ar tādu saimniecisko darbību, kādu veic pieteicēja. Līdz ar to arī nav pamata secinājumam, ka pieteicējas saimniecisko darbību tiešā veidā būtu ietekmējuši normatīvajos aktos noteiktie ierobežojumi pandēmijas laikā. Pieteicējai joprojām bija tiesības veikt savu saimniecisko darbību (sniegt apsardzes pakalpojumus), pretstatā citiem komersantiem, kuriem tādu tiesību nebija.

Gan iestāde, gan arī pirmās instances tiesa ir noskaidrojušas visus lietā būtiskus apstākļus, kā arī ir tos pienācīgi izvērtējušas, sniedzot izvērstu pamatojumu. Līdz ar to apgabaltiesa nekonstatē vispārējo tiesību principu pārkāpumus, uz kuriem norāda pieteicēja.

[15] Pieteicēja argumentē, ka likumam ir augstāks juridiskais spēks nekā Ministru kabineta noteikumiem, tādējādi gadījumā, ja likums paredz plašāku atbalstu nekā noteikumi, likumā ietvertajam regulējumam dodama priekšroka.

Minētie pieteicējas apsvērumi vispārīgi ir pareizi, taču izskatāmajā gadījumā nav konstatējamas likumā iekļautas tiesību normas, kas lietā konstatētajos apstākļos paredzētu pieteicējas prasīto labvēlīgo administratīvo aktu izdošanu. Pieteicēja nav konkrēti norādījusi, kuras likuma normas lietā konstatētajos apstākļos paredzēja tās prasītā atbalsta piešķiršanu.

Saskaņā ar Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likuma 2.pantā noteikto Ministru kabinets, izvērtējot ekonomisko situāciju, nosaka kritērijus un kārtību šā likuma 15.pantā noteikto pasākumu un īpašo atbalsta mehānismu piemērošanai nodokļu maksātājiem, kurus skārusi Covid-19 izraisītā krīze. Ministru kabinets, ja nepieciešams, nosaka nozares, kurām sakarā ar Covid-19 izplatību ir būtiski pasliktinājusies finanšu situācija.

Tādējādi likumdevējs deleģēja Ministru kabinetam noteikt kritērijus un kārtību, kādā atbalsts var tikt sniegts. Pamatojoties uz minēto deleģējumu, tika izdoti Noteikumi Nr.675 un Noteikumi Nr.709, kuru normas ir jāpiemēro arī izskatāmajā gadījumā, un apgabaltiesa nekonstatē pretrunas ar likumā ietverto deleģējumu.

[16] Pieteicēja nepamatoti uzskata, ka tās norādītie faktiskie apstākļi var mainīt likumdevēja noteikto kārtību, kādā sniedzams atbalsts komersantiem. Proti, ievērojot lietā piemērojamo tiesību normu prasības, nav izšķirošas nozīmes pieteicējas apsvērumiem, ka tās saimnieciskā darbība tika veikta azartspēļu zālēs, bet tās pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ bija slēgtas. Pieteicējai nebija tiesisku šķēršļu veikt savu saimniecisko darbību citā objektā.

Pieteicējas norādītie faktiskie apstākļi nemaina tiesisko ietvaru, kādā komersanti bija tiesīgi nodarboties ar savu saimniecisko darbību laikā, kad tika īstenoti pandēmijas ierobežošanas pasākumi.

Kā jau tika norādīts, pieteicējai arī pandēmijas ierobežošanas pasākumu laikā bija tiesības veikt savu saimniecisko darbību (sniegt apsardzes pakalpojumus), atšķirībā no citiem komersantiem, kuriem šādu tiesību nebija. Tas, ka pieteicējai nebija iespējas veikt savu saimniecisko darbību tieši azartspēļu zālēs, nemaina faktu, ka pieteicēja drīkstēja sniegt apsardzes pakalpojumus citos objektos, proti, pieteicējai nebija aizliegts nodarboties ar tās saimniecisko darbību. Līdz ar to pandēmijas laikā noteiktie ierobežojumi tiešā veidā neietekmēja pieteicējas saimniecisko darbību, t.i., ierobežojumi sniegt apsardzes pakalpojumus neizrietēja no normatīvajiem aktiem.

Pieteicēja argumentē, ka līgumattiecības ar klientu netika izbeigtas, tādēļ nebija iespējams meklēt jaunus klientus un jaunas darba vietas, jo, atjaunojoties klienta pasūtījumam, tas būtu jāizpilda.

Apgabaltiesa vērš uzmanību, ka saimnieciskās darbības organizēšana un plānošana, kā arī ar to saistīto risku izvērtēšana un mazināšana ir paša komersanta ziņā, tostarp arī izvēles izdarīšana, vai meklēt citus sadarbības partnerus un pielāgoties pandēmijas izraisītajai situācijai. Šīs izvēles tiešā veidā neizriet no pandēmijas laikā noteiktajiem ierobežojumiem nodarboties ar noteikta veida uzņēmējdarbību.

Komercdarbība parasti ir saistīta ar dažādiem riskiem, tādēļ, lai neciestu zaudējumus, komersanti cenšas pret tiem nodrošināties.

Apgabaltiesa var piekrist pieteicējai tiktāl, ka gadījumā, ja uzņēmuma saimnieciskā darbība pamatā bija saistīta tikai ar vienu uzņēmumu, kas pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ nebija tiesīgs veikt savu saimniecisko darbību, pieteicēja izjuta ievērojamas grūtības. Tomēr norādītie apstākļi nevar būt par tiesisku pamatu pieteicējas lūgtā atbalsta piešķiršanai. Kā jau iepriekš tika konstatēts, pieteicējai pandēmijas laikā noteikto ierobežojošo pasākumu dēļ nebija aizliegts nodarboties ar savu saimniecisko darbību, rīkojoties elastīgāk un pielāgojoties situācijai, un tādējādi mazinot attiecīgos komercdarbības riskus.

Izskatāmajā lietā būtiski ir tas, ka piemērojamās tiesību normas lietā konstatētajos apstākļos neparedz iespēju izdot pieteicējas prasītos labvēlīgos administratīvos aktus. Likumdevējs nav paredzējis, ka atbalsts pienāktos ikvienam komersantam, kurš faktiski cieta finansiālus zaudējumus pandēmijas laikā noteikto ierobežojumu dēļ, ja attiecīgajam komersantam nebija noteikts aizliegums nodarboties ar savu saimniecisko darbību. Atbilstoši lietā piemērojamo tiesību normu prasībām atbalsts var tikt piešķirts tiem komersantiem, kuriem bija aizliegts nodarboties ar noteikta veida saimniecisko darbību, nevis ikvienam komersantam, kas saskārās ar grūtībām saimnieciskajā darbībā pandēmijas laikā.

[17] Pieteicēja atsaucas uz Satversmes 106. un 107.pantu, argumentējot, ka tiesiskā un demokrātiskā valstī valsts pārvaldei jātiecas nodrošināt taisnīgumu, kā arī jāievēro samērīguma princips. Nav pieļaujama formāla tiesību normu piemērošana, ignorējot lietā būtiskus faktiskos apstākļus. Administratīvā procesa likuma normas jāinterpretē tā, lai valsts pārvaldes lēmums tiktu samērots ar cilvēktiesībām un pieņemtais rezultāts atbilstu cilvēktiesībām.

Atbilstoši Satversmes 106.pantā noteiktajam ikvienam ir tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai. Piespiedu darbs ir aizliegts. Par piespiedu darbu netiek uzskatīta iesaistīšana katastrofu un

to seku likvidēšanā un nodarbināšana saskaņā ar tiesas nolēmumu.

Savukārt Satversmes 107.pantā noteikts, ka ikvienam darbiniekam ir tiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu, kā arī tiesības uz iknedēļas brīvdienām un ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu.

Apgabaltiesa atzīst, ka lietā konstatētie apstākļi nenorāda uz minētajās tiesību normās nostiprināto pamattiesību pārkāpumu. Lietā nav konstatējams, ka pieteicējai būtu aizliegts izvēlēties nodarbošanos vai darbavietu, tāpat arī piespiedu darbs un Satversmes 107.pantā noteiktie apstākļi nav konstatējami.

Savukārt pieteicējas prasīto labvēlīgo administratīvo aktu izdošana var notikt tikai likumdevēja noteiktajā kārtībā, ja attiecīgās tiesības ir paredzējis likumdevējs. Lietā konstatētos apstākļus pirmās instances tiesa ir izvērtējusi pareizi, līdz ar to pieteicēja nepamatoti pārmet Administratīvajai rajona tiesai tiesību normu formālu piemērošanu, jo būtībā pieteicēja nepiekrīt likumdevēja noteiktajai kārtībai, kādā var tikt piešķirts tās lūgtais atbalsts.

Valsts finanšu līdzekļu izlietošana ir likumdevēja kompetencē, izvērtējot nepieciešamības un valsts finansiālo situāciju, kā arī nosakot prioritātes. Izskatāmajā gadījumā ar pandēmijas laikā valstī noteiktajiem ierobežojumiem pieteicējas veiktā saimnieciskā darbība nebija aizliegta, proti, ar tiesību normām pieteicējas saimnieciskajai darbībai nebija uzlikti ierobežojumi, kuru samērīgums būtu jāvērtē. Izskatāmās lietas pieteikuma priekšmets nav grūtību, ar kādām komersantiem faktiski nācās saskarties pandēmijas laikā, izvērtēšana.

[18] Pieteicēja argumentē, ka līdz 2021.gada martam tai tika izmaksāts atbalsts dīkstāves un algu subsīdijām.

Apgabaltiesa vērš uzmanību uz to, ka Noteikumu Nr.675 19.8.apakšpunkts un Noteikumu Nr.709 12.9.apakšpunkts, pamatojoties uz ko pieteicējai tika atteikts piešķirt tās prasīto atbalstu, stājās spēkā 2021.gada 16.martā.

Ievērojot minēto, pieteicējai nebija pamata paļauties, ka, mainoties tiesiskajam regulējumam, atbalsts tiks piešķirts arī turpmāk.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA "Guard services" pieteikumus par Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2021.gada 21.jūnija lēmuma Nr.30.3-22.13/22.13/7054, Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora pienākumu izpildītāja 2021.gada 25.augusta lēmuma Nr.30.3-22.9/22.9/9127 un Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2021.gada 8.septembra lēmuma Nr.30.3-22.9/22.9/9377, ar kuriem SIA "Guard services" tika atteikts piešķirt atbalstu par dīkstāvi un atbalstu algu subsīdijai tās darba ņēmējiem par 2021.gada aprīli, kā arī atbalstu par dīkstāvi par 2021.gada maiju un jūniju, atzīšanu par prettiesiskiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesneši:

R.Paegle I.Kaļiņina S.Liniņa